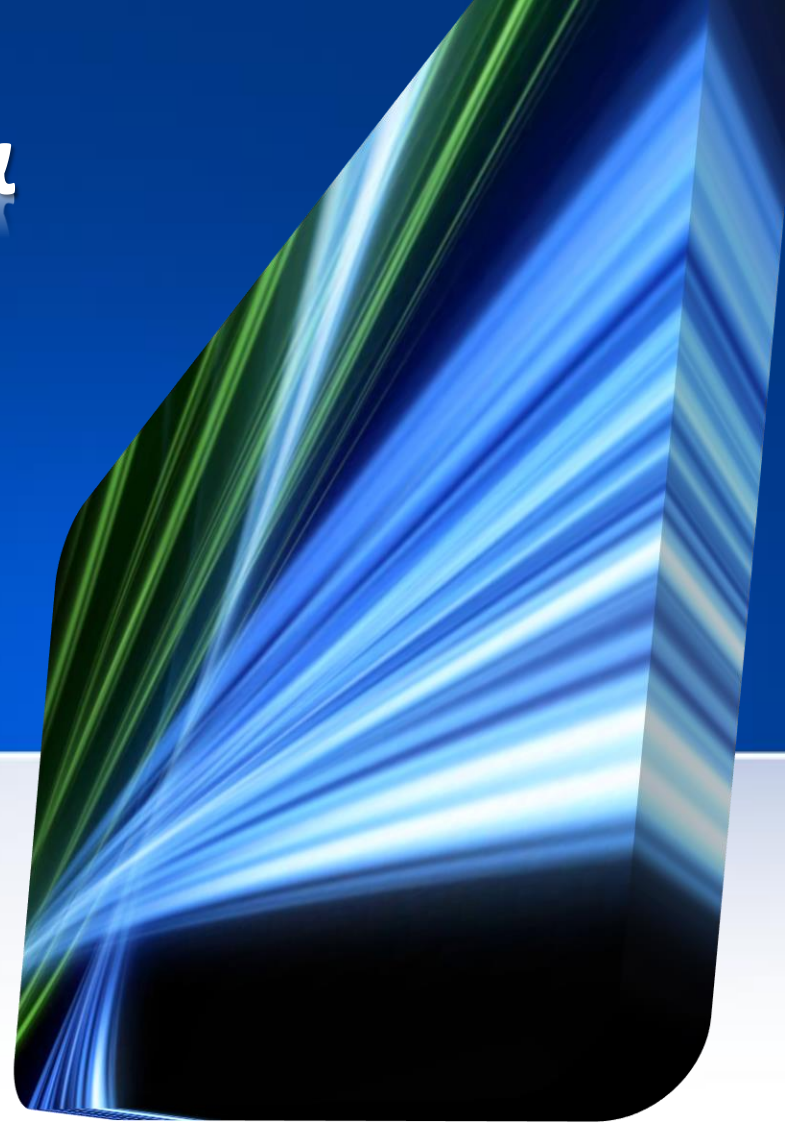

Λειτουργικά Συστήματα 6ο εξάμηνο ΣΗΜΜΥ Ακ. έτος 2022-2023

Εργαστηριακή Άσκηση 1

Κανονισμός εργαστηριακών ασκήσεων

- ☐ Οι εργαστηριακές ασκήσεις διεξάγονται σε δύο Σειρές
Σειρά Α (Τρίτη 09.00 - 10.45) και
Σειρά Β (Τρίτη 11.00 - 12.45)
- ☐ Οι φοιτητές είναι χωρισμένοι σε ομάδες των 2
ατόμων με αρίθμηση Σειρά Α1 - Σειρά Α30 και Σειρά
Β1 - Σειρά Β30

Κανονισμός εργαστηριακών ασκήσεων

- ☐ Θα εκτελεστούν 4 εργαστηριακές ασκήσεις με βαρύτητα 10%, 30%, 30% και 30% επί του τελικού βαθμού εργαστηρίου
- ☐ Κάθε ομάδα πρέπει να προσέλθει για την προφορική εξέταση της κάθε άσκησης σε συγκεκριμένη ημερομηνία

Κανονισμός εργαστηριακών ασκήσεων

- ☐ Δεν υπάρχουν υποχρεωτικές παρουσίες στο εργαστήριο εκτός από τις ημερομηνίες εξέτασης των ασκήσεων
- ☐ Δεν απαιτείται παράδοση γραπτών αναφορών των εργαστηριακών ασκήσεων

- ❑ Το Slack είναι το επίσημο κανάλι επικοινωνίας για το εργαστήριο
- ❑ Αποφύγετε να κάνετε spam στο κανάλι #general.
- ❑ Σε απορίες που αφορούν το περιεχόμενο των ασκήσεων: γράφετε την απορία στο #general, μαζί με το τι έχετε δοκιμάσει, μαζί με το μήνυμα σφάλματος.

- ❑ Αν κάποιος άλλος φοιτητής ή ομάδα πιστεύει ότι μπορεί να βοηθήσει, παρακαλείται να μην το κάνει. Στις απορίες σας θα απαντούμε εμείς, καλύπτοντας την ερώτηση, και δίνοντας πληροφορίες και συνδέσμους για περισσότερες πληροφορίες.
- ❑ Ανακοινώσεις και μηνύματα που γράφονται στο Slack θεωρούνται γνωστά τοις πάσι.

Εργαστηριακή Άσκηση 1

- Εισαγωγή στις εντολές φλοιού σε περιβάλλον Linux
- Εισαγωγή στο περιβάλλον προγραμματισμού
- Διαχείριση αρχείων
- Δημιουργία διεργασιών

Εργαστηριακή Άσκηση 1

Να γραφτεί πρόγραμμα σε γλώσσα προγραμματισμού C και περιβάλλον Linux στο οποίο η διεργασία πατέρας (F) δημιουργεί 1 διεργασία παιδί (C1). Οι διεργασίες F και C1 γράφουν από ένα μήνυμα σ' ένα αρχείο. Το όνομα του αρχείου προσδιορίζεται από τον χρήστη ως όρισμα από την γραμμή εντολών κατά την εκτέλεση του προγράμματος

Εργαστηριακή Άσκηση 1

Κάθε διεργασία παιδί γράφει στο αρχείο το εξής μήνυμα

[CHILD] getpid()= **Pid**, getppid()=**Ppid**

[PARENT] getpid()= **Pid**, getppid()=**Ppid**

όπου **Pid** είναι το **process id** της διεργασίας
και **Ppid** είναι το **process id** της διεργασίας που
την έχει δημιουργήσει

Εργαστηριακή Άσκηση 1

Παράδειγμα εκτέλεσης:

```
$ gcc lab1.c
```

```
$ ./a.out output.txt
```

Προσδοκώμενο αποτέλεσμα:

```
$ cat output.txt
```

```
[CHILD] getpid()= 100, getppid()=99
```

```
[PARENT] getpid()= 99, getppid()=14
```

Διευκρίνιση 1

Το πρόγραμμα δέχεται από την γραμμή εντολών κατά την εκτέλεσή του ένα και μοναδικό όρισμα, το οποίο είναι ένα όνομα αρχείου. Για παράδειγμα, το πρόγραμμα θα πρέπει να εκτελείται ως εξής:

```
$ ./a.out output.txt
```

Αν το πρόγραμμα κληθεί χωρίς κανένα όρισμα, ή με δύο ή περισσότερα ορίσματα, τότε πρέπει να τυπώνει το εξής μήνυμα σφάλματος και να τερματίζει με κωδικό επιστροφής 1:

```
$ ./a.out
```

```
Usage: ./a.out filename
```

```
$ ./a.out file1.txt file2.txt
```

```
Usage: ./a.out filename
```

Διευκρίνιση 2

Αν το αρχείο που έχει δοθεί στο πρόγραμμα υπάρχει ήδη, τότε το πρόγραμμα τυπώνει το παρακάτω μήνυμα σφάλματος και τερματίζει με κωδικό επιστροφής 1:

```
$ ./a.out output.txt
```

```
Error: output.txt already exists
```

*HINT: Για τον έλεγχο ύπαρξης του αρχείου, δείτε την κλήση συστήματος **stat**.*

Διευκρίνηση 3

Το πρόγραμμα επίσης πρέπει να μπορεί να κληθεί μαζί με το flag `--help`, στην οποία περίπτωση τυπώνει το παρακάτω μήνυμα στην έξοδο (stdout) και τερματίζει με κωδικό επιστροφής 0:

```
$ ./a.out --help
```

```
Usage: ./a.out filename
```

Διευκρίνιση 4

Για την εγγραφή στο αρχείο **πρέπει** να χρησιμοποιήσετε την κλήση συστήματος ***write***.

Διευκρίνιση 5

Να γίνουν κατάλληλοι έλεγχοι λαθών

Θεωρία Εργ. Άσκησης 1

Διεργασία είναι ένα πρόγραμμα που εκτελείται
Είναι μια μονάδα εργασίας **μέσα** στο σύστημα.
Το πρόγραμμα είναι μια παθητική οντότητα, η
διεργασία είναι μια **ενεργή οντότητα**.

Η διεργασία χρειάζεται

- **πόρους** (CPU, μνήμη, μονάδες Ε/Ε, αρχεία) για την εκπλήρωση των καθηκόντων της
- **δεδομένα** αρχικοποίησης

Θεωρία Εργ. Άσκησης 1

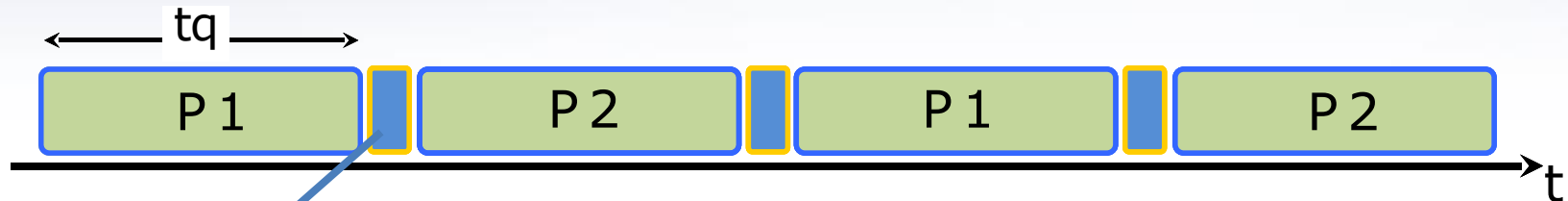
Μοντέλο Διαμοιρασμού Χρόνου

- Πολλαπλές διεργασίες θέλουν να εκτελεστούν ταυτόχρονα.
- Το Λειτουργικό Σύστημα μοιράζει τον χρόνο του επεξεργαστή και αναλαμβάνει να τις χρονοδρομολογήσει.
- Οι διεργασίες έχουν την (ψευδ)αίσθηση ότι χρησιμοποιούν αποκλειστικά τον επεξεργαστή
- Ο χρονοδρομολογητής αναλαμβάνει:
 - Την επιλογή της διεργασίας που θα χρησιμοποιήσει τον επεξεργαστή
 - Την αλλαγή της διεργασίας που εκτελείται στον επεξεργαστή (context switch)

Θεωρία Εργ. Άσκησης 1

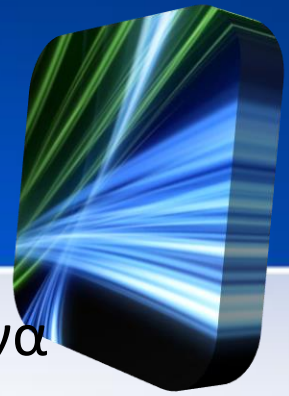

Μοντέλο Διαμοιρασμού Χρόνου

- Επιλογή επόμενης διεργασίας (scheduling)
- Αλλαγή περιβάλλοντος λειτουργίας (Context Switch)

Χρήσιμες συναρτήσεις

Κάθε διεργασία έχει συσχετισμένο μαζί της έναν εγγυημένα μοναδικό αριθμό ταυτότητας διεργασίας(process-id, pid) που παρέχεται δυναμικά από το Λειτουργικό Σύστημα. Ο αριθμός αυτός χρησιμοποιείται για να αναφερθούμε σε κάποια διεργασία.

Μια διεργασία μπορεί να μάθει το pid της εκτελώντας την κλήση:

pid_t getpid(void)

Το pid μιας διεργασίας μπορεί να αποθηκευτεί σε μια μεταβλητή τύπου **pid_t**

Χρήσιμες συναρτήσεις

Παράδειγμα 1: Μία διεργασία ενημερώνεται για το pid της και στη συνέχεια το εκτυπώνει.

```
pid_t mypid;  
mypid = getpid() ;  
printf(" My id: %d\n", mypid);  
return(0);
```

Χρήσιμες συναρτήσεις

Κάθε διεργασία μπορεί να μάθει το αριθμό ταυτότητας (pid) της γονικής διεργασίας (δηλαδή της διεργασίας που τη δημιούργησε) χρησιμοποιώντας την εντολή `getppid()` εκτελώντας την κλήση:

```
pid_t getppid(void)
```

Χρήσιμες συναρτήσεις

Παράδειγμα 2: Μία διεργασία ενημερώνεται για το pid της γονικής διεργασίας και στη συνέχεια το εκτυπώνει.

```
pid_t parent_pid;  
parent_pid = getppid() ;  
printf(" My parent's id: %d\n", parent_pid);
```

Χρήσιμες συναρτήσεις

Μια διεργασία μπορεί να δημιουργήσει μια νέα διεργασία-παιδί, πιστό αντίγραφο του εαυτού της με χρήση της κλήσης `fork()`

Η κλήση `fork()` επιστρέφει την τιμή 0 στην διεργασία παιδί και το `pid` του παιδιού στην διεργασία πατέρα.

Με τον τρόπο αυτό η διεργασία-παιδί που προέκυψε μπορεί να αντικαθιστά το πρόγραμμα που εκτελεί (αρχικά ίδιο με του πατέρα) με νέο πρόγραμμα.

Χρήσιμες συναρτήσεις

Ο γονέας μπορεί να περιμένει μέχρι τον τερματισμό κάποιας διεργασίας-παιδιού του με την κλήση `wait()` .

Η κλήση `wait()` αναστέλλει την εκτέλεση του καλούντος προγράμματος μέχρις ότου τερματισθεί η εκτέλεση κάποιας από τις διεργασίες παιδιά του. Η συνάρτηση `wait()` επιστρέφει το `pid` της θυγατρικής διεργασίας ή `-1` για σφάλμα. Η κατάσταση εξόδου της θυγατρικής διεργασίας βρίσκεται στη μεταβλητή `status`. Επίσης, αν κάποια διεργασία παιδί έχει ήδη τερματιστεί, τότε η κλήση επιστρέφει αμέσως `-1`.

Ο οικειοθελής τερματισμός μιας διεργασίας μπορεί να γίνει με τη κλήση `exit()`

Χρήσιμες συναρτήσεις

Παράδειγμα 3: Μία διεργασία δημιουργεί μια νέα διεργασία

```
#include <stdio.h>
#include <sys/types.h>
#include <unistd.h>

int main() {
    int status;
    pid_t child;
    child = fork();
    if(child < 0){
        //error
        ...
    }
    if(child == 0){
        //child's code
        ...
        exit(0);
    }
    else {
        //father's code
        ...
        wait(&status);
        exit(0);
    }
    return 0;
}
```

Διαχείριση αρχείων

Παράδειγμα 4: Άνοιγμα και εγγραφή σε αρχείο

```
int fd = open(argv[1], O_CREAT | O_APPEND | O_WRONLY, 0644);

if (fd == -1) {
    perror("open");
    return 1;
}

if (write(fd, buf, strlen(buf)) < strlen(buf)) {
    perror("write");
    return 1;
}
close(fd);
```

Παράρτημα

Ακολουθούν χρήσιμες πληροφορίες χρήσης περιβάλλοντος
προγραμματισμού

Χρήσιμες πληροφορίες χρήσης περιβάλλοντος προγραμματισμού

Μονοπάτι (path):

Συμβολοσειρα από αναγνωριστικά χωρισμένα από τον χαρακτήρα /
πχ: /home/christos/first.c

Το μονοπάτι είναι

- *απόλυτο* αν ξεκινάει με / → αφετηρία είναι η αρχή της ιεραρχίας
- *σχετικό* → αφετηρία είναι ο τρέχων κατάλογος (TK)

Το αναγνωριστικό:

- . σηματοδοτεί τον TK
- .. σηματοδοτεί τον πατέρα του TK

Διαχείριση καταλόγων

Εντολές

cd: Αλλαγή τρέχοντος καταλόγου

mkdir: Δημιουργία καταλόγου

rmdir: Διαγραφή καταλόγου

Διαχείριση Αρχείων

Εντολές

cat: Εκτύπωση

cp: Αντιγραφή

mv: Μετακίνηση

rm: Διαγραφή

Compiling & linking

❑ **Compile** (Μεταγλώττιση):

first.c \Rightarrow first.o

second.c \Rightarrow second.o

❑ **Link** (Σύνδεση):

first.o + second.o \Rightarrow executable

Παράδειγμα compiling & linking ενός αρχείου


```
$ gcc -Wall -c first.c  
$ gcc first.o -o first  
$ ./first
```

ή

```
$ gcc -Wall first.c -o first  
$ ./first
```


Παράδειγμα compiling & linking πολλαπλών αρχείων


```
$ gcc -Wall -c first.c  
$ gcc -Wall -c second.c
```

```
$ gcc first.o second.o -o allinone  
$ ./allinone
```

Χρήσιμα Links

<https://help.ubuntu.com/community/UsingTheTerminal>

<https://files.fosswire.com/2007/08/fwunixref.pdf>

http://www.gnu.org/software/libc/manual/html_node/Processes.html#Processes

Υπεύθυνος εργαστηριακών ασκήσεων

Δρ. Χρήστος Παυλάτος
pavlatos@cslab.ece.ntua.gr

Βοηθοί εργαστηρίου

Άγγελος Κολαΐτης, neoaggelos@gmail.com

Βαγγέλης Μακρής, vaggelismacris@gmail.com

Σταμάτης Κατσαούνης, katsaouniss@gmail.com

Στέλλα Γκίρτσου, sgirtsou@noa.gr

Μάριος Κόνιαρης, mkoniaris@central.ntua.gr